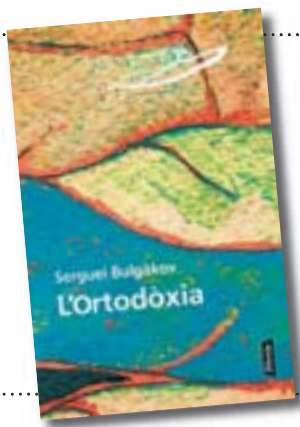

ESTILS

Una introducció a l'essència ortodoxa

L'editorial Pòrtic publica *L'ortodòxia*, del rus Serguei Bulgàkov, un testimoniatge molt objectiu de la consciència religiosa ortodoxa. Quan es va publicar per primera vegada a França, l'any 1932, va marcar fortament els ambients cristians occidentals perquè trencava un mur d'ignorància

i oferia per primera vegada una visió global de la doctrina, de l'elesiologia i de la pietat cristiana en la seva expressió ortodoxa. Aquesta traducció de Bultmann contribueix a recordar que l'Església ortodoxa vol ser present en el diàleg ecumènic de casa nostra.

L'art de meditar entre línies

Un dels més apassionats coneixedors de la tradició jueva resident a Barcelona, Mario Satz, ens mostra les sorprenents sincronies de la càbala

DÍDAC P. LAGARRIGA
BARCELONA

Es buits que generen les lletres, també els que envolten les paraules, no només possibiliten la formació d'un escrit i la seva lectura, sinó que també el nodreixen del silenci necessari. Un silenci actiu, participatiu de la mateixa narració. Entre línia i línia es forma aquest inevitable rierol en blanc, que, mirat atentament, bull. Bull d'interpretació, de coses no dites que diuen molt, de possibilitats infinites. Llegir entre línies implica esbossar significats que dignifiquen el lector: la complicitat entre autor i lector fecunda en aquests espais oberts i acotats alhora. S'esvaeix, fins a cert punt, la gran barrera entre qui escriu i qui llegeix, fent que cada text s'independitzi i passi a formar part d'un únic paisatge que crida a ser interpretat i que, al mateix temps, ens interpel·la.

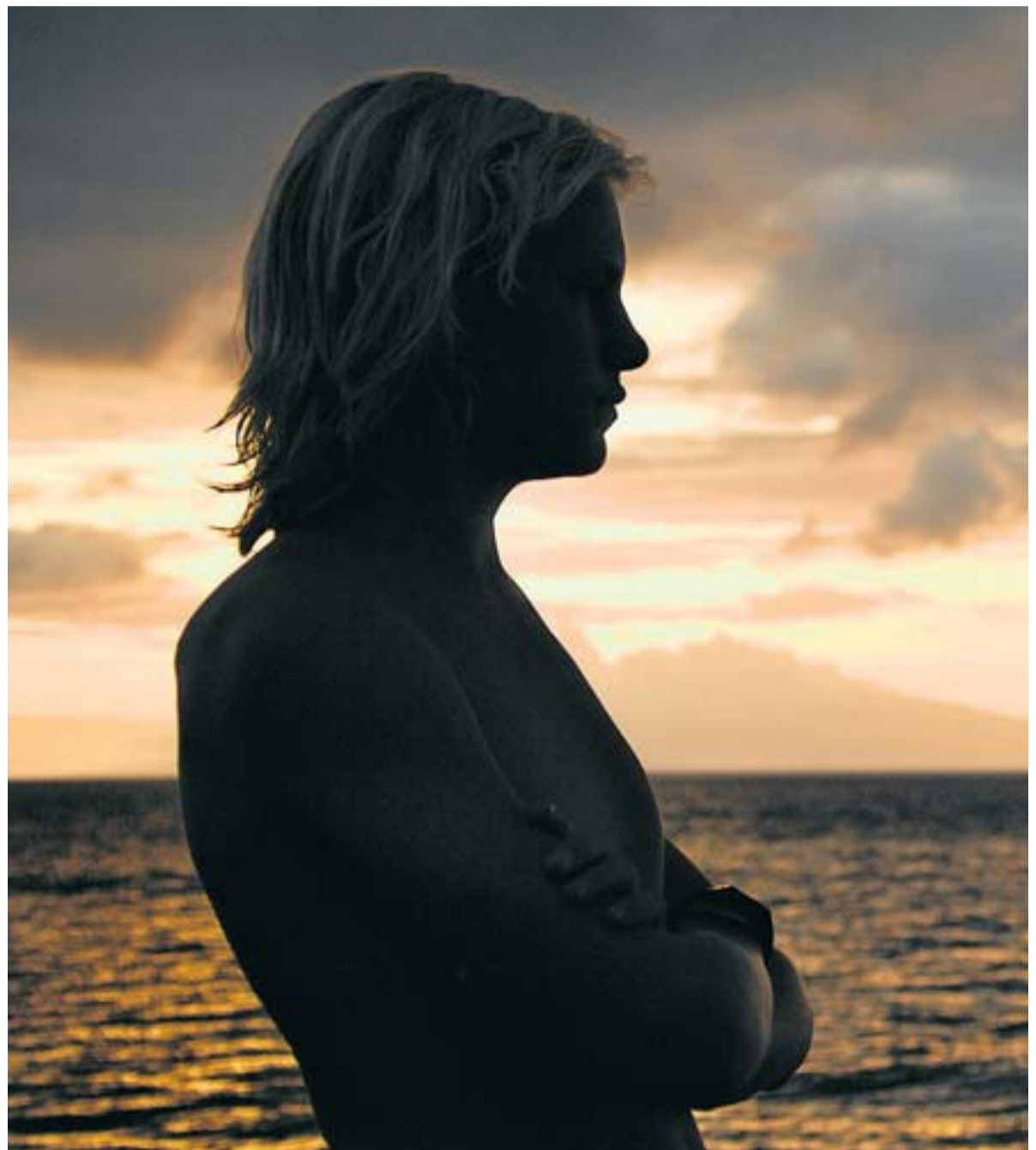
Viure el text i viure a través seu és una tradició antiga, i el poble jueu l'ha mimat des de fa mil·lennis. ¿Lletra que esdevé sagrada per la mirada o mirada que esdevé sagrada per la lletra? Escriu el poeta jueu Edmon Jabès: "Els rabins són, en essència, els intèrprets privilegiats del llibre. Per a ells, trobar Déu és trobar-lo en el llibre a través de la paraula que s'amaga darrere de la paraula, com si hi hagués sempre un llibre dins del llibre i com si, efectivament, del que es tractés fos, al cap i a la fi, de desxifrar aquest més en-

llà del text, fins i tot del signe. En resum: escriptura blanca dins de l'escriptura. D'aquí, aquesta atenció excessiva, gairebé obsessiva, que posen en les paraules, en la lletra, els exegetes jueus; paraules que, malgrat que no es puguin pràcticament formular, no deixen per això de tenir una veritat encara més gran".

El ioga d'Occident

Aquesta exegesi immersa en la resonància de cada terme, de cada lletra, va trobar una llar encara més àmplia en la càbala, l'art de llegir entre línies els textos sagrats del judaisme. Sabem que al segle XIII Barcelona va ser un d'aquests punts fonamentals de la geografia on van brollar mestres cabalístics que viatjaven després cap a la Provença o la península Ibèrica. Ha passat el temps, però el goig de llegir i rellegir, interpel·lats per textos vius, continua present en aquesta mateixa Barcelona. No sempre existeix un trencament dràstic amb el passat, com si certes llavors flotessin esperant el moment més propici per poder tornar a florir. Pràctiques que es consideraven extingides per haver patit una forta persecució, tornen a sorgir dècades o segles després, filles del temps que les veu renèixer, però mantenint unes arrels amb aquell passat que alguns voldrien veure ben allunyat i enterrat.

Un dels grans representants actuals d'aquesta tradició intel·lectual és Mario Satz, nascut a l'Argentina l'any 1944 però establert a la ciutat comtal des del 1978, després de viure tres anys a Jerusalem estudi-

Lectura
Satz relaciona el fet de llegir amb una experiència mental integradora

ant la càbala, la Bíblia, antropologia i història del Pròxim Orient, i d'un any de residència a Florència becat per investigar l'obra de l'humanista Picco della Mirandola.

Al llarg d'aquestes dècades a la capital catalana, Mario Satz ha esdevingut un prolífic i respectat filòleg, assagista, novel·lista, poeta i traductor, amb desenes de llibres i nombrosos estudis sobre aquest "ioga d'Occident", com ell mateix el descriu, que no és res més que l'art de llegir la Bíblia des del que és present però amagat, assaborint la resonància que hi ha entre línies.

"Per a la càbala –comenta Satz–, les paraules no són casuals, superfícies fonètiques convencionals. Tot al contrari: són nòduls, sements potencials, fruits capaços d'alimentar-nos més enllà del que prevèiem, entitats amb determinada càrrega de profunditat que, arribada l'hora, la implosió en el nostre interior dota la nostra realitat d'un sentit més ric i fresc".

El seu últim llibre el publica ara Kairós amb el títol *Meditaciones cabalísticas* i completa les altres obres que té l'autor en aquesta editorial sobre la mateixa qüestió, com la magistral versió del *Càntic dels càntics*, que Satz desgrana mitjançant les eines característiques de la càbala: resseguint les claus numèriques de les lletres i les paraules hebrees emprades en el text per així trobar-hi sincronies sorprenents.

Lletres en xarxa

Amb la càbala, l'atenció que ens demanen les lletres i les paraules requereix un gran esforç mental, que paradoxalment s'esvaeix quan assolim certa complicitat amb el procés de desgranar cada traç. Per això Satz ens recorda que la mateixa acció de posar atenció en la lectura ha d'anar més enllà de la ment perquè pugui ser una experiència integradora, és a dir, transformadora. "La ment –assenyala el mestre cabalístic– és analítica, separadora, els seus dominis

CONSCIÈNCIA D'ARA
Cada dijous
I la setmana que ve:
Les esglésies en terres de l'islam

Joves i diversitat: un programa formatiu

L'Associació Unesco per al Diàleg Interreligiós inicia el programa Constructors de Ponts dirigit a joves de 18 a 30 anys que vulguin desenvolupar projectes de desenvolupament comunitari acompanyat de formacions en diversitat religiosa, prejudicis i estereotips. Més informació a www.audir.org.

La cita de la setmana

És en els moments foscos del cor que, si em mantinc ferm mirant més enllà, se m'obren veritats del tot desconegudes.
Jaume Bosquet

RON CHAPPLE STOCK / GETTY

són els del càlcul, que, recordem-ho, també són els del fetge. No passa el mateix amb el cor, que veu les coses en una relació dinàmica i en profunditat. Els camins cordials, doncs, són sempre convergents, mentre que els camins de la ment són sense retorn i de bifurcació constant”.

Per això ens proposa l'exemple de l'expressió hebrea *sim leb*, que significa “posar atenció” i que conté el terme *leb* (cor). La clau numèrica d'aquesta expressió (382) també equival a *be-leb saméaj*, que significa “amb el cor alegre”. Concordança que ens porta a recordar la importància del benestar emocional i l'equilibri, sense centrar-nos només en l'àmbit racional. Per a Satz, “els textos iniciàtics –ja siguin bíblics, taoistes o sufís– no pretenen ser racionals sinó causar impressió,

Mario Satz és un filòleg, novel·lista, assagista, poeta i traductor que ha estudiat l'art de llegir la Bíblia des del que és present però amagat. ARA

provocar un cert impacte emocional”. D'aquesta manera posar atenció implica “estar com més temps millor amb la presència divina que batega en el nostre cor”. El cor, al seu torn, ha de reclamar a la ment, que té consciència de reclusió, “el sentiment d'una llibertat fluida i feliç”.

Un altre exemple ens el mostra amb el vocable hebreu *emet* (veritat) arran del versicle bíblic “I la veritat us alliberarà”. Per Satz, *emet* és una joia incalculable per a la tradició de la càbala, “ja que en ella conflueixen el principi, el mig i el final de l'alfabet”, per recordar-nos que la veritat és un procés, un moviment viu i, per tant, vivificant. Lletres, en definitiva, que esdevenen llavors per a un ésser humà fèrtil, pacient, amb capacitat de gaudir quan les veu germinar. —

Mística i compromís

Opinió

ENRIQUE MARTÍNEZ LOZANO
SOCIÒLEG I TEÒLEG

Meditar és una paraula bonica, però sense obertura profunda a tot el que és real esdevé un entreteniment narcisista o una fugida addictiva. *Servir* és també una bella paraula, però sense coneixement de la nostra veritable identitat és una de les majors fal·làcies, ja que, sense conèixer-nos a nosaltres mateixos, ens convertim en cecs conduint cecs.

La realitat és no dual. Per això, mística i compromís no són sinó els dos rostres en els quals es mostra la persona que “ha vist”. Per contra, qualsevol lectura que presenti ambdues realitats com a contraposades neix de la ment i de l'ego (de qui “no ha vist”). Les tradicions espirituals parlen de les persones realitza-

Espiritualitat
La realitat és no dual i, per això, mística i compromís són els dos rostres en els quals es mostra la persona que “ha vist”

des com d'éssers savis i compassius, i se subratlla la coincidència d'aquestes dues actituds. No hi ha saviesa sense compassió, ni compassió sense saviesa. En aquest sentit, s'acostuma a dir que la mística es

verifica en la vida quotidiana, però no per un voluntarisme que exigeix un determinat estil de vida, sinó per la comprensió mateixa de qui ha experimentat la seva veritable identitat. Dit d'una manera més senzilla: el que es veu i es viu s'expressa. Aquell qui s'experimenta com a consciència, viurà d'una manera determinada, no per voluntarisme, sinó per coherència.

Des d'una perspectiva no dual tot queda il·luminat: consciència és amor. Tots dos no són sinó noms diferents de la mateixa i única realitat. Qualsevol suposada separació entre ells neix del model mental. Només la vivència d'aquesta complementarietat validarà la genuïna experiència espiritual.

En realitat, contemplació és sinònim de compromís. La mare que, absorta, contempla el seu bebè, viu un compromís simultani i gratuït cap a l'infant. El compromís neix de contemplar que l'altre no està separat de mi i que sóc una cèl·lula de l'únic organisme, en una admirable i bella no-dualitat. —